

בש"פ 1488/23 - אלינה וסילייב נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 1488/23

לפני: כבוד השופט נ' סולברג

המבקשת: אלינה וסילייב

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשה רשות לערור על החלטת בית המשפט המחוזי
בתל אביב-יפו מיום 23.1.2023 בה"ת
26009-01-23 שניתנה על-ידי כבוד השופט ר' בן-יוסף

תאריך הישיבה: י"ג באדר התשפ"ג (6.3.2023)

בשם המבקשת: עו"ד אלי אביטן

בשם המשיבה: עו"ד יוסף קנפו

החלטה

1. בקשת רשות לערור על פסק הדין של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, מיום 23.1.2023, בה"ת 26009-01-23 (השופט ר' בר-יוסף), שבגדרו נדחה ערר המבקשת על החלטת בית משפט השלום בתל אביב-יפו, מיום 15.10.2017, בה"ת 17962-10-17 (השופטת ד' אמיר).

2. ביום 29.4.2017, הגיעה לבית החולים "וולפסון" בחולון אישה, כאשר היא מחוסרת הכרה, והוברר כי עשתה שימוש בסמים. האישה הגיעה לבית החולים מדירת המבקשת (להלן: הדירה), שם שהתה עם המבקשת ועם 3 אנשים

נוספים, ביניהם מי שהיה אז בן-זוגה של המבקשת. לאור זאת, ביקשו שוטרים שהיו מעורבים באירוע לערוך בדירה חיפוש, והמבקשת נתנה את הסכמתה לכך. במהלך החיפוש נמצאו בדירה חומרים שנחשדו כסמים (חשד שנתבדה בהמשך), וכן סך מצטבר של 58,650 ₪ במזומן, בשני חלקים נפרדים, שהוחבאו כל אחד במקום אחר. על-פי דוח הפעולה של השוטר עורך החיפוש, במהלך החיפוש אמרה המבקשת כי הכסף "שלנו", תוך שהבהירה כי הכוונה היא ל"כל מי שנמצאה בדירה". השוטרים תפסו את החומרים החשודים, את הכסף המזומן, וכן גם חפצים נוספים השייכים למבקשת, וזימנו אותה לחקירה. בחקירתה, הכחישה המבקשת כל קשר לכספים, אולם סירבה לספר לשוטרים מיהו בעליהם, וכמו כן סירבה למסור פרטים על בן-זוגה. זה האחרון לא אותר גם לאחר מכן, אולם חוקרי המשטרה הצליחו ליצור קשר עם אמו, אשר טענה כי אינה עומדת עמו בקשר, אך ידוע לה כי הכספים המדוברים – אינם שייכים לו, אלא למבקשת. האם לא הסבירה מניין לה מידע זה, בפרט נוכח ניתוק הקשר הנטען שבינה לבין בנה.

3. ביום 10.10.2017, פנה רכז החקירות במרחב איילון לבית משפט השלום בתל אביב-יפו, בבקשה לחילוט הכסף שנתפס (ה"ת 17962-10-17). הבקשה – התקבלה, בהחלטה מיום 15.10.2017 (להלן: החלטת החילוט). אחר זאת, ביום 21.6.2018, נסגר תיק החקירה בעניינה של המבקשת, והמשטרה החלה בניסיונות לא מבוטלים ליצור עמה קשר, לצורך השבת חפציה שנתפסו. הניסיונות – לא צלחו, ועל כן, אותם חפצים הושמדו.

4. ביום 15.8.2022, כ-5 שנים לאחר מועד החילוט וכ-4 שנים לאחר מועד סגירת תיק החקירה, פנה ב"כ המבקשת ליחידת תביעות תל-אביב בבקשה להחזרת תפוס, שעניינה השבת הסך של 58,650 ₪ שנתפסו בדירה (הבקשה לא כללה התייחסות ליתר החפצים שנתפסו). בתחילה, התקבלה תשובה מפרקליטות מחוז תל אביב, שלפיה נוכח סגירת תיק החקירה, ניתן לתאם עם היחידה החוקרת את השבת הכספים; אולם לאחר מכן נמסר, כי התשובה הראשונה ניתנה מחמת טעות ואי-ידיעה על אודות החילוט, וכי אין מקום להשבת הכספים שחולטו. על כן, ביום 24.10.2022, פנתה המבקשת לבית משפט השלום בתל אביב-יפו ב"בקשה להשבת תפוס" (39427-10-22); השופט א' הרמלין. בתשובתה לבקשה, שבה המשיבה והבהירה כי תשובתה הראשונית ניתנה עקב שגגה, והתנגדה להחזרת הכספים. הבקשה – נדחתה. נקבע, כי אין מדובר בבקשה לעיון חוזר בהחלטת החילוט, אלא בערר על אותה החלטה – הליך שחורג מסמכות בית משפט השלום.

5. אשר על כן, ביום 10.1.2023, הגישה המבקשת לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו ערר, שהופנה כלפי החלטת החילוט מיום 15.10.2017. הערר – נדחה. בית המשפט המחוזי קבע, תחילה, כי "על לקבל את בקשת המדינה לדחות את הערר על הסף", שכן "שמיעת ערר כעבור חמש שנים הינה בלתי מתקבלת על הדעת"; זאת, בפרט, מאחר ש"לא הוכח בפניי שהעוררת הייתה בסיטואציה חוקית שלא אפשרה לה לקבל את ההודעה של המשטרה שנשלחה אליה לכתובתה שבה גרה בעת התפיסה". נוסף על כך, התייחס בית המשפט המחוזי גם לגוף העניין, וקבע כי "לא הצלחתי להשתכנע מהחומר החסר מאוד שהוצג ע"י ב"כ [המבקשת] שיש ראיות מספיקות לכך שהכסף שהיא טוענת לזכות בו [...] אכן שייך לה".

מכאן הבקשה שלפני.

6. בתחילה סברתי, כפי שהבהרתי בדיון על-פה שנתקיים ביום 6.3.2023, כמו גם בהחלטתי שניתנה באותו יום, כי יש מקום לשקול פשרה, שבגדרה תחזיר המשיבה למבקשת – לפני משורת הדין, ובהתחשב בנסיבות העניין החריות – כרבע מן הכספים שחולטו. הצעתי נדחתה, על-ידי המשיבה, ועל כן באה העת להכריע בבקשה.

7. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים מזה ומזה, בכתב ובעל-פה, באתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה - להידחות. כידוע, התגברות על משוכת הרשות לערור, בבקשות שלפי סעיף 38א לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן: הפקודה), תתאפשר אך במקרים חריגים, שבהם מתעוררת שאלה משפטית כללית ועקרונית, בעלת חשיבות החורגת מן ההליך הקונקרטי (בש"פ 3405/14 מדינת ישראל נ' חמלניטכנולוגיות (2007) בע"מ, פסקה 12 (1.6.2014) והאסמכתאות שם)). העניין דן אינו נמנה על מקרים נדירים אלה.

8. טרם שאתייחס לסוגיית הרשות לערור, נדרשת הקדמה קצרה לגבי המסגרת הדיונית שבה אנו מצויים. מן הבקשה עולה, כי אף המבקשת מסכימה לכך שהכספים נתפסו בהתאם להוראות סעיף 32א לפקודה, שכן התקיים "יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה, או עומדים לעבור, עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה". פועל יוצא מכך הוא, שחלה על הכספים שנתפסו הוראת סעיף 34 לפקודה:

מסירת התפוס לפיצו

34. על פי בקשת שוטר שהוסמך לכך [...]רשאי בית משפט שלום לצוות כי החפץ יימסר לתובע הזכות או לאדם פלוני, או שינהג ובו אחרת כפי שיוורה בית המשפט-הכל בתנאים שייקבעו בצו.

על-פי פסיקת בית משפט זה, כוללות התיבות 'שינהג בו אחרת' גם את הסמכות העקרונית להורות על חילוט התפוס- סמכות שתוארה כמי שמתאימה, בין היתר, למקרים שבהם עסקינן בחפץ שנתפס וש"איש אינו מבקש להחזירו" (בש"פ 6686/99 עובדיה נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 464, 476 (2000); יעקב קדמי על סדר הדין בפלילים: הדין בראי הפסיקה חלק א 720 (מהדורה מעודכנת 2008)). בדרך זו פעלה המשיבה בענייננו, ומכאן גם בסיס הסמכות להחלטת החילוט שניתנה על-ידי בית משפט השלום. על כן, איני מוצא ממש בטענות המבקשת שלפיהן החילוט נעשה בחוסר סמכות; לכל היותר, ביכולתה להעלות טענות לגופה של ההחלטה להפעיל את הסמכות האמורה ולהורות על החילוט. בתוך כך, טענות העותרת לעניין עצם התפיסה, כמו גם בדבר המשך ההחזקה בתפוס, רלבנטיות בשלב זה רק ככל שיש בהן כדי ללמד על פגם שנפל בהחלטת החילוט; לעומת זאת, תקיפת התפיסה כשלעצמה - אינה על הפרק, בנקודת הזמן הנוכחית.

9. אם כן, המשבצת הדיונית שבה אנו מצויים, כפי שמוסכם גם על הצדדים, היא ניסיון לתקוף את החלטת החילוט, תחילה בערר ולאחר מכן בבקשת רשות לערור, שהוגשו לפי סעיפים 38א(א) ו-38א(ב) לפקודה (בהתאמה). דא עקא, שהפקודה מתווה מסגרת זמנים מדויקת להגשת ערר מסוג זה: "30 ימים מיום שניתנה החלטת בית המשפט", תוך ש"בית המשפט רשאי להאריך את המועדים האמורים מטעמים שיירשמו" (סעיף 38א(ג) לפקודה). מובן, כי המועד הבסיסי להגשת הערר - חלף עבר, זמן רב לפני שהוגש. נותרה אפוא למבקשת אך האפשרות השניה שנקבעה בסעיף - קרי, הארכת מועד ההגשה על-ידי בית המשפט - אלא שגם זו נשללה, על-פי הכרעת בית המשפט המחוזי; דהיינו: הערר נדחה כבר מכוח 'טענת הסף' שהעלתה המשיבה, בדבר החריגה הקיצונית ממסגרת הזמנים שנקבעה בפקודה. לא מצאתי עילה להתערבותי בקביעה זו של בית המשפט המחוזי, ומספר טעמים לכך.

10. בראש ובראשונה, עסקינן, כאמור, בחריגה קיצונית ונרחבת ביותר ממסגרת הזמנים שהותוותה בפקודה, תוך

שלא עלה בידי המבקשת להצדיק עיכוב כה ניכר בהגשת הערר. לענין זה אציין, כי אף מסגרות זמנים 'נדיבות' יותר, שנקבעו בהקשרים קרובים, לגבי בקשות לביטול צו חילוט - השונות כמובן מעררים המוגשים על החלטות חילוט - רחוקות מרחק רב מפרק הזמן שחלף בין מתן החלטת החילוט להגשת ערר המבקשת (ראו: סעיף 40 לפקודה (שנה); סעיף 36ד(ב) לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (שנתיים)). שנית, בית המשפט המחוזי הוסיף ומצא גם לגוף הדברים, כי ראיות המבקשת לבעלותה בכספים - אינן חזקות, וזאת אף בשים לב לכך שעליה לסתור את המסקנה המתבקשת מן הדברים שאמרה היא עצמה בחקירתה, אשר לפיהם הכספים לא היו בבעלותה. ברי, כי 'לכוח' הערר ולסיכויי קבלתו יש להקנות משקל רב, בכגון דא (לגבי שיקולי משך האיחור, סיבתו וסיכויי הערעור, בהתייחס לבקשה להארכת מועד להגשת ערעור על פסק דין פלילי, ראו: בש"פ 5988/06 נגרנ' מדינת ישראל, פסקה 3 (25.7.2006) (להלן: עניין נגר); בש"פ 6125/09 רבין' מדינת ישראל, פסקה 7 (11.8.2009)).

11. לבסוף, סבורני כי לבד מן הטעמים הכלליים אשר מצדיקים עמידה קפדנית על מסגרות הזמנים שהתווה המחוקק (לגביהם ראו: עניין נגר, פסקה 3), הדברים מקבלים משנה תוקף בהקשר שבו עסקין - עררים המוגשים לפי סעיף 38א לפקודה. אדגים זאת על-פי עובדות העניין דנן: במועד החקירה, היתה המבקשת חשודה בביצוען של עבירות שונות. באותו שלב, לא מן הנמנע כי הצהרתה על כך שסכומי כסף גדולים, במזומן, שהוסלקו במקומות שונים בביתה, שייכים לה, יכולה היתה לחזק את החשדות נגדה, לקדם את החקירה בעניינה ובעניין הקרובים לה, ועוד כיוצא בכך. עם סגירת תיק החקירה, ועם חלוף הזמן, מובן כי פוחתים במידה ניכרת היכולת לשוב ולחקור את אותם החשדות, כמו גם מידת הנכונות והעניין הציבורי לעשות כן ולהשקיע בדבר משאבי חקירה יקרים ומוגבלים; לא פעם, גם תחול התיישנות על העבירות. מטעם זה, נדרשת זהירות רבה בכל הנוגע להארכות מועד ערר, שמשמעותן היא למעשה פתיחה מחודשת של הדיון ה'רכושי', בשעה שמבקש הארכה כבר הצליח להרחיק מעצמו את איום ההליכים הפליליים שהיה מנת חלקו במועד החקירה. מבלי לקבוע דבר בהקשר זה לגבי המבקשת בעניין שלפני, דומני כי נקל להבין כיצד מצב דברים כמתואר עשוי לאפשר לחוטאים לצאת נשכרים פעמיים; הן בחקירה הן בערר, לא אחת בצורה שכלולות בה גם סתירות פנימיות, וכן לפגוע בנכונות נחקרים לשתף פעולה עם רשויות החקירה מלכתחילה (זאת, אף מבלי להתייחס לשאלה אם דרך פעולה מעין זו, תקים גם מחסום של השתק השיפוטי; לעניין זה ראו: ע"פ 8391/18 פלוני' מדינת ישראל (20.12.2018); ע"פ 1019/13 פאיסנ' מדינת ישראל, פסקה 19 (6.7.2015)). אמנם, כידוע, כללים רבים בסדר הדין הפלילי מאפשרים לחשודים למצות את יכולתם להתגונן מפני רשויות החקירה והתביעה, לרבות בדרך של מתן היכולת להימנע משיתוף פעולה עם גופי החקירה (ראו, למשל: ע"פ 725/97 קלקודה נ' הרשות לפיקוח חקלאי, פ"ד נב(1) 749, 754-757 (1998)), אך בהינתן שעסקין עתה במי שמבקש כי יתאפשר לו לסטות מן המועדים שנקבעו בפקודה, ונוכח השלכות הארכה המתוארות - סבורני, כי בהחלט יש מקום להבאתם בחשבון של השיקולים הנזכרים, כאלו שפועלים נגד הארכת המועד להגשת הערר. ודוק: אין בדבר כדי לשלול באופן גורף מתן ארכה כאמור, שאת אפשרות הענקתה קבע המחוקק, אולם יש בכך כדי להוות טעם נוסף לזהירות אשר נדרשת, בעניין זה. נוכח כלל האמור, אין מקום להתערבותי בקביעת בית המשפט המחוזי, שלפיה לא יוארך למבקשת המועד להגשת הערר.

12. משכך מצאתי לגבי טענת הסף שעניינה בחריגה מן המועד להגשת הערר, כך שאכן היה מקום לדחיית הערר על הסף, כבר מטעם זה, התוצאה היא שכלל אין מקום לבחינת טענות המבקשת המופנות כלפי החלטת החילוט עצמה; ברי, לכן, כי טענות אלה אינן יכולות להצדיק מתן רשות לערור.

בקשת הרשות לערור נדחית אפוא בזאת.

ניתנה היום, י"א בניסן התשפ"ג (2.4.2023).

ש ו פ ט
